

Број: 333/2011-Д-02
Датум: 13.09.2011.

14 SEP 2011

ЈП "Елгас", Сента

Шпире Међаша 37
24400 Сента

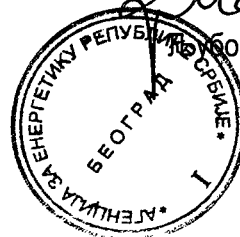
Поштовани,

У прилогу Вам достављамо Мишљење на Предлог одлуке о утврђивању цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса, који сте нам доставили дописом од 08.09.2011. године (заведено у Агенцији под бројем 333/2011-Д-02 од 08.09.2011. године).

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

З. Машић

Зоран Машић

[Handwritten initials]

У складу са чланом 66. став 5. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 84/04), а у вези са чланом 207 Закона о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11),и члана 12. тачка 8. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/2005), Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 163. седници од 13.09.2011. године, разматрао је предлог цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса ЈП „Елгас“, Сента и даје следеће:

МИШЉЕЊЕ

1. ЈП „Елгас“, Сента, као оператор дистрибутивног система за природни гас, доставио је својим дописом од 8.09.2011. године (допис заведен у Агенцији под бројем 333/2011-Д-02 од 08.09.2011.) на мишљење предлог цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса које износе:

Категорије корисника	Групе корисника	Тарифни став „енергент“ (дин/м ³)	Тарифни став „капацитет“ (дин/м ³ /дан/година)
Категорија 1 p < 6 bar	Домаћинства	6,40	
	Остали корисници	4,60	242,40

2. У поступку оцене оправданости трошкова пословања, као и висине планиране стопе повраћаја на регулисана средства, који се сагласно Закону о енергетици и Методологији за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС“, 68/06, 1/07, 100/08, 116/08 и 64/10) признају енергетским субјектима при образовању цена, Агенција је на основу приложене документације и података достављених уз предлог, утврдила да је ЈП „Елгас“, Сента при образовању цене за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса:

- обрачунао максимално одобрени приход за енергетске делатности дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом и извршио алокацију максимално одобрених прихода на тарифне елементе применом критеријума и мерила утврђених Методологијом за одређивање тарифних елемената за израчунавање цена приступа и коришћења система за дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС“, 68/06, 1/07, 100/08, 116/08 и 64/10);
- исказао цене за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса по тарифним ставовима на начин утврђен Тарифним системом за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса („Службени гласник РС“, 1/07);
- стопу повраћаја на регулисана средства обрачунао у висини од 7,50% за енергетске делатности дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом за природни гас, и то применом реалне цене сопственог капитала пре опорезивања од 10,00%, пондерисане просечне цене позајмљеног капитала од 5,10%, учешћа сопственог капитала у финансирању регулисаних средстава од 40,00%, учешћа

позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава од 60,00% и стопе пореза на добит од 10,00%.

3. Полазећи од наведених констатација и свеобухватне анализе приложене документације и података, Агенција је закључила:

- да су сви елементи релевантни за утврђивање оправданих трошкова пословања и максимално одобреног прихода за енергетске делатности дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом, реално исказани и стога је мишљења да се могу сматрати оправданим;
- да су предложене стопе повраћаја на нивоу уобичајених стопа у земљама са сличним условима и ризицима пословања за енергетске делатности дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом за природни гас.

4. Ставови Агенције изнети у овом мишљењу, детаљније су образложени у анализи енергетско – техничких карактеристика система за дистрибуцију природног гаса и за управљање дистрибутивним системом за природни гас, као и економско – финансијских показатеља и као аналитичка основа су прилог овог мишљења.

Број: 348/2011-Д-И/44
Београд, 13.09.2011. године

АНАЛИТИЧКА ОСНОВА

за оцену и давање мишљења о ценама за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса

Уводне напомене

У складу са чланом 66. став 5. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, 84/04), а у вези са чланом 207. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, 57/11), ЈП „Елгас“, Сента као оператор дистрибутивног система за природни гас, доставио је Агенцији за енергетику Републике Србије (Агенција) на давање мишљења предлог цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса (допис заведен у Агенцији под бројем 333/2011-Д-02 од 08.09.2011. године).

У прилогу наведеног дописа достављен је предлог цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса, попуњене табеле по захтеву Агенције и пратећа документација.

ЈП „Елгас“, Сента је, у претходном поступку, пре достављања поменутог предлога, извршио више корекција обрачуна и доставио Агенцији сва тражена образложења, документацију и додатне податке.

Полазне основе

Све енергетско – техничке и економско - финансијске табеле приложене уз предлог цена за енергетске делатности дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом, подносилац предлога је формално – технички правилно попунио. Економско – финансијска анализа предлога цена односи се на анализу сваког појединачног елемента формуле за израчунавање максимално одобреног прихода, као и на формално - техничку исправност алокације максимално одобрених прихода на тарифне елементе (односно израчунавање цена по тарифним ставовима).

У поступку економско – финансијске анализе предложеног акта о ценама Агенција је имала у виду и следеће:

- Подносилац захтева има правну форму јавног предузећа,
- Подносилац захтева је ималац лиценци за обављање три енергетске делатности, а поред тога обавља и неенергетске делатности
- Подносилац захтева је у складу са чланом 19. Закона извршио интерно раздвајање књиговодствених рачуна по делатностима и саставио је и Агенцији доставио билансе стања и билансе успеха по делатностима. Интерно раздвајање књиговодствених рачуна по делатностима извршено је на начин који Агенција оцењује као коректан и прихватљив. С тим у вези, сви подаци који су у економско – финансијским табелама наведени за 2009. годину, усклађени су са подацима из биланса стања и биланса успеха за 2009. годину за енергетску делатност дистрибуције природног гаса и за енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас. Такође, алокација заједничких позиција биланса стања и биланса успеха, а које имају утицаја на формирање максимално одобреног прихода за енергетску делатност дистрибуције природног гаса и за енергетску

делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас извршена је коректно, односно подносилац захтева је коректно дефинисао кључеве за расподелу заједничких билансних позиција у регулаторном периоду и доставио Агенцији прихватљива образложења (рачунице) за одабране кључеве.

Опис дистрибутивног система

Према подацима који се односе на почетак 2010. године, „Елгас“ обавља делатност дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом, на полиетиленским гасоводима ниског притиска ($p < 6 \text{ bar}$), укупне дужине 62.800 m. Гас се преузима са МРС Сентекс, односно са дистрибуције Србијасгаса.

Такође, према подацима који се односе на почетак 2010. године, на гасоводу ниског притиска ($p < 6 \text{ bar}$) постоји 1.719 активних прикључака, од којих су 1.608 за *домаћинства*, а 111 за *остале кориснике*.

Количине природног гаса планиране за дистрибуцију

Трошкови који улазе у обрачун максимално одобреног прихода се утврђују на основу података о планираним количинама природног гаса које ће се испоручити са дистрибутивног система.

Тарифни елемент „енергент“ за 2010. год. – 2.407.219 m³ је укупна планирана количина природног гаса за испоруку тарифним купцима у 2010. години. Тарифни елемент „енергент“ је правилно израчунат и износи по групама у Категорији 1- 1.864.392 m³ за *домаћинства* и 542.827 m³ за *остале кориснике*.

Планиране количине за испоруку тарифним купцима за 2010. годину су веће од реализованих у 2009. год. (2.136.008 m³) за 12,70%.

Тарифни елемент „капацитет“ за 2010. год. – 19.141 m³/дан/год. је утврђен на основу података о испорученим месечним количинама из 2009. године тарифним купцима. Тарифни елемент „капацитет“ је правилно израчунат и износи по групама у Категорији 1 за *домаћинства* 13.491 m³/дан/год., за *остале кориснике* 5.650 m³/дан/год.

Планирани губици природног гаса за 2010.год.

За 2010. годину је прихваћена предложена стопа губитака у износу од 1,51%.

Одобрена стопа губитака за 2009. годину је 2%.

Након завршетка 2009. године, испоставило се да је постојала разлика између преузетих и испоручених количина у износу од 44.013 m³. Дистрибутер од 01. 02. 201. год. примењује поступак свођења на стандардне услове у складу са Уредбом о изменама и допунама Уредбе о условима за испоруку природног гаса (*Службени. Гласник Републике Србије бр. 3 од 22.01.2010. год.*).

Потрошња природног гаса за сопствене потребе

- Планирана је потрошња природног гаса за грејање сопствених просторија у 2010. години у износу од 10.711 m³.

- Потрошено је 11.704 m³ природног гаса за грејање сопствених просторија у 2009. години.
- Потрошено је 11.404 m³ природног гаса за грејање сопствених просторија у 2008. години.

Гас није коришћен за прво пуњење, нити је било фактурисаног истицања у 2009. години.

Оперативни трошкови

Економско – финансијска анализа оперативних трошкова уважила је пројектовану стопу инфлације за 2010. годину од 6,0%, као и да је планирана дистрибуирана количина природног гаса у регулаторном периоду за 12,7% већа од остварења у претходној години, а што све има утицаја на планиране оперативне трошкове у регулаторном периоду.

Укупни оперативни трошкови планирани су у регулаторном периоду за енергетску делатност дистрибуције природног гаса у износу од 10.524.000 динара (на нивоу остварења у претходној години). За енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас нису планирани оперативни трошкови у регулаторном периоду. Структура оперативних трошкова је приказана у следећој табели:

(у 000 динара)

Р/б	Позиција	Биланс успеха за 2009. годину	Оправдани трошкови за 2009. годину	Планирано за 2010. годину	Индекс
1	2	3	4	5	6(5/4)
1.	Трошкови материјала	916	620	661	106,6%
1.1.	Трошкови материјала за израду	590	294	312	106,1%
1.2.	Трошкови осталог материјала (режијског)	87	87	93	106,9%
1.3.	Трошкови горива и енергије	239	239	256	107,1%
2.	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	8.414	8.254	8.118	98,4%
2.1.	Трошкови зарада и накнада зарада (брutto)	6.937	6.801	6.546	96,3%
2.2.	Трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца	1.237	1.213	1.168	96,3%
2.3.	Трошкови накнада по уговору о делу				
2.4.	Трошкови накнада по ауторским уговорима				
2.5.	Трошкови накнада по уговору о привременим и повременим пословима				
2.6.	Трошкови накнада физичким лицима по основу осталих уговора				
2.7.	Трошкови накнада члановима управног и надзорног одбора	10	10	18	180,0%
2.8.	Остали лични расходи и накнаде	230	230	386	167,8%
3.	Трошкови производних услуга	581	507	537	105,9%
3.1.	Трошкови услуга на изради учинака	74			
3.2.	Трошкови транспортних услуга	90	90	95	105,6%
3.3.	Трошкови услуга одржавања	221	221	234	105,9%

3.4.	Трошкови закупнина				
3.5.	Трошкови сајмова				
3.6.	Трошкови рекламе и пропаганде	9	9	18	200,0%
3.7.	Трошкови истраживања				
3.8.	Трошкови развоја који се не капитализују				
3.9.	Трошкови осталих услуга	187	187	190	101,6%
4.	Нематеријални трошкови	1.157	1.146	1.208	105,4%
4.1.	Трошкови непроизводних услуга	254	254	269	105,9%
4.2.	Трошкови репрезентације	37	37	36	97,3%
4.3.	Трошкови премија осигурања	721	710	753	106,1%
4.4.	Трошкови платног промета	12	12	13	108,3%
4.5.	Трошкови чланарина	44	44	44	100,0%
4.6.	Трошкови пореза	28	28	29	103,6%
4.7.	Трошкови доприноса				
4.8.	Остали нематеријални трошкови	61	61	64	104,9%
5.	Део резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених а који се исплаћују у регулаторном периоду				
6.	Укупно (1 + 2 + 3 + 4+5)	11.068	10.527	10.524	100,0%

Као полазна основа за оцену оправданости оперативних трошкова у регулаторном периоду коришћени су остварени оперативни трошкови у претходној години а чију оправданост је ценила Агенција. У односу на остварене оперативне трошкове који су исказани у Билансу успеха за 2009. годину за делатност дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом за природни гас кориговани су следећи оперативни трошкови који нису у директној функцији обављања предметних енергетских делатности или чији се износ не може оценити као оправдан:

- „Трошкови материјала за израду» су умањени за 296.000 динара «Трошкови зарада и накнада зарада (брото)» су умањени за 136.000 динара, «Трошкови пореза и доприноса на зараде и накнаде зарада на терет послодавца» су умањени за 24.000 динара и «Трошкови услуга на изради учинака» су умањени за 74.000 динара који не могу бити признати као оправдани оперативни трошкови, јер се односе на материјал и радове за изградњу система за дистрибуцију природног гаса и прикључака у сопственој режији и не представљају оперативне трошкове у смислу Методологије.
- „Трошкови премија осигурања“ су умањени за 11.000 динара јер нису у директној функцији обављања предметних енергетских делатности.

Економско – финансијска анализа појединачних оперативних трошкова нарочито је фокусирана на трошкове код којих је предвиђено значајније повећање у регулаторном периоду у односу на остварење у претходној години и који су планирани у значајнијем апсолутном износу, а то су:

- „Трошкови накнада члановима управног и надзорног одбора» планирани су у регулаторном периоду у износу од 18.000 динара (за 80,0% више у односу на претходну годину). Подносилац захтева је доставио образложење да је раст трошка условљен већим бројем седница управног и надзорног одбора, при чему се накнада исплаћује по присуству на седници па се планирана висина овог трошка у регулаторном периоду може сматрати оправданом и прихватљивом.

- „Остали лични расходи и накнаде“ планирани су у регулаторном периоду у износу од 386.000 динара (за 67,8% више у односу на претходну годину). Подносилац захтева је доставио образложење да је раст трошка условљен већим трошковима превоза на радно место и са радног места услед пресељења радника, па се планирана висина овог трошка у регулаторном периоду може сматрати оправданом и прихватљивом.
- „Трошкови рекламе и пропаганде“ планирани су у регулаторном периоду у износу од 18.000 динара (за 100,0% више у односу на претходну годину). Подносилац захтева је доставио образложење да је раст трошка условљен планираним давањем обавештења купцима путем средстава јавног информисања, а с обзиром да се ради о малом апсолутном износу, планирана висина овог трошка у регулаторном периоду се може сматрати оправданом и прихватљивом.

На основу свега напред наведеног, предложени оперативни трошкови у регулаторном периоду се могу сматрати оправданим и прихватљивим.

Трошкови амортизације

Трошкови амортизације планирани су у регулаторном периоду за енергетску делатност дистрибуције природног гаса у износу од 1.553.000 динара. За енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас нису планирани трошкови амортизације у регулаторном периоду.

Трошкови амортизације постојећих средстава планирани су у регулаторном периоду у износу од 1.529.000 динара (за 2% мање у односу на претходну годину). Трошкови амортизације средстава која ће бити активирана у регулаторном периоду планирани су у износу од 24.000 динара и правилно су обрачунати у складу са планираним активирањем средстава у регулаторном периоду и дефинисаним процењеним корисним веком средстава која ће бити активирана у регулаторном периоду.

Према општем акту о рачуноводству и рачуноводственим политикама подносиоца захтева, трошкови амортизације се обрачунавају пропорционалном методом у процењеном корисном веку трајања средстава.

На основу свега напред наведеног, предложени трошкови амортизације у регулаторном периоду се могу сматрати оправданим и прихватљивим.

Стопа повраћаја на регулисана средства

Стопа повраћаја на регулисана средства у регулаторном периоду је обрачуната за енергетску делатност дистрибуције природног гаса у висини од 7,5% и то применом реалне цене сопственог капитала после опорезивања од 10,00% а коју Агенција оцењује као прихватљиву, пондерисане просечне реалне цене позајмљеног капитала од 5,10% а која се креће у границама обазриво и рационално позајмљених средстава, прописаног учешћа сопственог капитала у финансирању регулисаних средстава од 40,00%, прописаног учешћа позајмљеног капитала у финансирању регулисаних средстава од 60,00% и стопе пореза на добит од 10,00%.

По овом основу у максимално одобреном приходу за енергетску делатност дистрибуције природног гаса укључен је износ од 392.000 динара.

На основу свега напред наведеног, предложена стопа повраћаја на регулисана средства од 7,50% се може сматрати оправданом и прихватљивом, нарочито имајући у виду неопходност даљег развоја система за дистрибуцију природног гаса у земљи.

Регулисана средства

Регулисана средства у регулаторном периоду планирана су за енергетску делатност дистрибуције природног гаса у износу од 5.225.000 динара. За енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас нису планирана регулисана средства у регулаторном периоду.

Приликом економско – финансијске анализе регулисаних средстава у регулаторном периоду треба имати у виду следеће:

- Вредност регулисаних средстава на почетку регулаторног периода износи 5.215.000 динара. Износ нето вредности средстава на почетку регулаторног периода, а која је основ за утврђивање вредности регулисаних средстава на почетку регулаторног периода одговара износу исказаном у пословним књигама подносиоца захтева на дан 31.12.2009. године за енергетску делатност дистрибуције природног гаса. Према информацији подносиоца захтева није вршена процена вредности средстава.
- Нето вредност средстава прибављених без накнаде на почетку регулаторног периода износи 20.759.000 динара (80,8% нето вредности система за дистрибуцију гаса који је активиран). Подносилац захтева је доставио адекватно образложење наведеног износа које се може сматрати прихватљивим.
- Вредност регулисаних средстава на крају регулаторног периода износи 5.236.000 динара и правилно је израчуната у складу са Методологијом.

На основу свега напред наведеног, предложена вредност регулисаних средстава у регулаторном периоду се може сматрати оправданом и прихватљивом.

План улагања

„Елгас“ има усвојен „План пословања за 2010. год.“

Планирано проширење дистрибутивне мреже, предвиђено „Планом пословања за 2010. год.“ није исказано у физичким величинама.

У достављеним табелама предвиђена је изградња 1000 m полиетиленског гасовода ниског притиска и изградња 19 нових прикључака за домаћинства.

Укупна улагања у регулаторном периоду планирана су за енергетску делатност дистрибуције природног гаса у износу од 1.958.000 динара. За енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас нису планирана улагања у регулаторном периоду.

У претходној години у енергетској делатности дистрибуције природног гаса није било улагања као ни у енергетској делатности управљања дистрибутивним системом за природни гас.

У изворима финансирања планираних улагања у регулаторном периоду средства потрошача учествују са 1.542.000 динара (или 78,8%), док је на име сопствених средстава предвиђено улагање у износу од 416.000 динара (21,2%). Планирана улагања у регулаторном периоду су

исправно унета у обрачун регулисаних средстава и планирано је њихово активирање у регулаторном периоду у целокупном износу .

На основу свега напред наведеног, извори финансирања планираних улагања у регулаторном периоду се могу сматрати оправданим и прихватљивим.

Трошкови за надокнаду губитака

Трошкови за надокнаду губитака у регулаторном периоду планирани су за енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас у износу од 1.285.000 динара. Пондерисана просечна набавна цена природног гаса за покриће губитака у регулаторном периоду (укључујући и све зависне трошкове набавке природног гаса) исказана је у износу од 34,7215 дин/м³, а што је заправо пондерисана просечна продајна цена природног гаса трговца природним гасом ради снабдевања тарифних купаца увећана за трошкове коришћења туђег система за дистрибуцију природног гаса.

На основу свега напред наведеног, предложени трошкови за надокнаду губитака у регулаторном периоду за енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас се могу сматрати оправданим и прихватљивим.

Остали приходи

Остали приходи у регулаторном периоду планирани су за енергетску делатност дистрибуције природног гаса у износу од 1.498.000 динара (на нивоу остварења у претходној години) и односе се на планиране приходе од техничке контроле унутрашњих гасних инсталација.

На основу свега напред наведеног, предложени остали приходи у регулаторном периоду се могу сматрати оправданим и прихватљивим.

Корекциони елемент

Корекциони елемент за енергетску делатност дистрибуције природног гаса правилно је обрачунат у складу са Методологијом у износу од 2.955.000 динара. Корекциони елемент је обрачунат за део првог регулаторног периода у коме су се регулисане цене примењивале (од 01.05. до 31.12.2009. године). Корекциони елемент је примарно последица мањег остварења дистрибуираних количина природног гаса у претходном регулаторном периоду у односу на количине природног гаса које су као тарифни елемент коришћене у израчунавању регулисаних цена за први регулаторни период..

Корекциони елемент за енергетску делатност управљања дистрибутивним системом за природни гас правилно је обрачунат у складу са Методологијом у износу од 592 динара. Корекциони елемент је обрачунат за део првог регулаторног периода у коме су се регулисане цене примењивале (од 01.05. до 31.12.2009. године).

На основу свега напред наведеног, корекциони елементи за претходни регулаторни период за предметне енергетске делатности обрачунати су у складу са Методологијом и могу се сматрати оправданим и прихватљивим.

Предложени максимално одобрени приход

Максимално одобрени приход у регулаторном периоду је обрачунат у складу са достављеним техничким податком о степену искоришћености дистрибутивног система (СИДСТ) према предлогу подносиоца захтева за енергетске делатности дистрибуције природног гаса и управљања дистрибутивним системом за природни гас, приказан је у следећој табели:

(у 000 динара)

Редни број	Позиција	Скраћенице	Дистрибуција природног гаса	Управљање дистрибутивним системом за природни гас
1.	Оперативни трошкови	ОТ _т	10.524	-
2.	Трошкови амортизације	А _т	1.553	-
3.	Стопа повраћаја на регулисана средства	ППЦК	7,50%	-
4.	Регулисана средства	РС _т	5.225	-
5.	Трошкови за надокнаду губитака у систему за дистрибуцију природног гаса	Г _т		1.285
6.	Остали приходи	ОП _т	1.498	
7.	Корекциони елемент	КЕ _т	2.955	592
8.	Максимално одобрени приход:	МОП _т	13.926	1.877

Цене за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса

Алокација предложених максимално одобрених прихода предметних енергетских делатности на тарифне елементе (односно израчунавање цена по тарифним ставовима), извршена је у складу са Тарифним системом.

Ради целовитог сагледавања економско – финансијских ефеката који су последица обрачуна цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса подносиоца захтева као оператора дистрибутивног система за природни гас, у наставку је приказан упоредни преглед постојећих и предложених тарифних ставова и просечних цена за приступ и коришћење система за дистрибуцију природног гаса:

Категорије корисника	Групе корисника	Тарифни став „енергент“ (дин/м ³)		Тарифни став „капацитет“ (дин/м ³ /дан/година)	
		Постојеће цене	Предложене цене	Постојеће цене	Предложене цене
Категорија 1 p < 6 bar	Домаћинства	3,17	6,40		
	Остали корисници	2,19	4,60	119,48	242,40

Категорије корисника	Групе корисника	Просечне постојеће цене у дин/м ³	Просечне предложене цене у дин/м ³	Индекс
Категорија 1 p < 6 bar	Домаћинства	3,17	6,40	201,9
	Остали корисници	3,01	7,12	236,5
Просечна цена у дин/м ³		3,13	6,56	209,6

Напомена: Просечна цена прерачуната у дин/м³ која је приказана у табели има искључиво информативни карактер (ради упоредивости података).